

John Lukacs nyílt levele

2014.01.25.

John Lukacs az 1947-től az Egyesült Államokban élő nemzetközi híriú történészprofesszor a 2014. január 14-i magyar–oroszi atomenergiái megállapodás aláírása kapcsán nyílt levelet írt, amelyet a *Népszabadság* 2014. január 25-i számában tett közzé.

A levél újraközlésének forrása: NOL, 2014. január 25. In:

http://nol.hu/velemen/20140125-paksvobiscum_nem_pax_nobis

Paks Vobiscum? Nem: Pax Nobis!

Immár majdnem 67 éve, hogy elhagytam szülőházamat. Azóta országom és nemzetem sorsa sokszor ragadta meg, szorította össze a szívemet, de a magyar politikával nem foglalkoztam, arról nem írtam.

Most, kilencvenéves koromban sem illik. De valami mégis erre késztet. Legalább két hosszú téli éjszakán ezen gondolkodtam.

A paksi orosz–magyar megállapodás kísértett.

Magyar újság hozzám nem jár. Magyar folyóiratok is csak ritkán. A Népszabadságot kattintom fel reggelenként egy-két percre. Tudomásom szerint ezt olvassa még most is sok magyar. Ezért küldöm soraimat oda. Hátha elér egy pár száz olvasót.

A mostani miniszterelnök úr évekig megtisztelt figyelmével és barátságával. Most mégis kötelességemnek tartom, hogy e sorokkal őfelé is irányítsam véleményemet. Már régen, immár több mint húsz éve ismerem az ő világnézeti hajlamait. Ő még 1989 előtt is, úgy látom, valahogy idegenkedett az úgynevezett „Nyugattól”, Nyugat-Európától és Angliától.

De most választóvonalhoz érkezett. Nemigen értek egyet azokkal, akik a paksi megállapodás gazdasági következményeiről beszélnek, spekulálnak. Olcsóbb lesz-e az áram vagy drágább tíz év múlva, mire a beruházás (ha egyáltalán) elkészül? Drága magyarjaim, ezt nem tudhatjuk, de ha tudnánk is, ez lényegtelen. A kutya farka alá való. Egy ország lényege, sorsa, jelleme nem gazdasági részlet. Egy ország lényegét az teszi, hogy kik vagyunk, hova tartozunk.

A történelem nemigen ismétlődik. A nemzeteké is csak ritkán, kisebb mértékben. És az ember jelleme változik a legkevésbé. Ez a jövőben a magyarság talán legmélyebb problémája. Nem csupán az elégtelen magyar önbizalom kérdése. (Bár az is!) Hanem az, hogy kik vagyunk, hová tartozunk, hová tartunk?

A mi nagy Szent Istvánunk nemcsak egyedülálló szent volt, de nagy országalapító is. Több mint ezer esztendővel ezelőtt, amikor a Kárpátokat majdnem körülölelte az óriási bizánci görögkeleti birodalom. Ha István a hozzájuk való alkalmazkodást választja, az végtelenül sok rövid távú előnyt biztosított volna számára. De ő nem ezt tette: a római kereszténységet választotta, a pápai küldöttet, nyugati feleséget, „Európát” (bár ez a fogalom akkor még nem is létezett). Ez a választás formálta a magyar kereszténység hitét és jellemét ezer éven keresztül. Örök hálánk ezért!

A nyugati országok sokszor semmit vagy keveset tettek értünk. De mégis. Amikor a magyarság vezetői néha a „Keletet” választották, az majdnem mindig katasztrófálisnak bizonyult. A Magyarországot letipró zsarnokság eredője és lényege a közelmúltban sem a kommunizmus volt, hanem az orosz megszállás. A szörnyű második világháború végén a nagy Churchill, aki már tudta, hogy az oroszok foglalják el egész Magyarországot, ismételten elmondta Rooseveltnek (sajnos hiába), hogy Magyarország nem Kelet-, hanem Közép-Európához tartozik. A magyarság tömegei a Keletet vetették el 1956-ban és 1989-ben is.

Mit várhattunk, milyen jutalmat egy nagyorosz birodalomtól? Semmit. Széchenyi, Kossuth előre látták ezt. Az oroszokat el kell ismerni és tisztelni kell őket, mint azt távoli rokonaink, a bölcs finnek teszik. De mi nem az oroszokhoz tartozunk. A hozzájuk való alkalmazkodásunk sosem állhat törekvéseink központjában. Tiszteljük vívmányaikat, nagy művészeiket. De a magyar szellem, a magyar értelem, a magyar művészet és műveltség lélegzete nyugati. Nem orosz, de még csak nem is amerikai. Aki hozzánk szól, az – minden nagyságuk dacára – nem annyira Tolsztoj vagy Dosztojevszkij, hanem egy Dante, egy Shakespeare, egy Pascal, egy Goethe, egy Tocqueville. A Nyugat gyakran volt a keresztünk, de vállalnunk kell, mert az a csillagunk is. Becsüljük nagyorosz szomszédainkat, de nem szabad hozzájuk alkalmazkodnunk, odafelé sündörögni, mert az talán végleges teher lehet hosszú időre és a magyarság kárára válik.

1989 óta mi vagyunk a felelősek mindazért, amit mi választunk, amit teszünk, amit gondolunk. A magyar jellem és szellem nem lehet keleti. Pax Vobiscum! Ezek a régi latin mise utolsó szavai: Menjetek békében! De most Pax Nobis! Béke legyen a miénk!